

Ár 2013, föstudaginn 16. ágúst, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 3/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 17. janúar 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 10. janúar 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 22. janúar 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 5. mars 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. mars 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, móttæknu 27. mars 2013. Óskað var frekari gagna frá varnaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 22. apríl 2013. Frekari gögn bárust, með bréfi varnaraðila, dagsettu 3. maí 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 29. maí 2013 var óskað frekari gagna frá varnaraðila. Umbeðin gögn bárust, með bréfi varnaraðila, dagsettu 12. júní 2013. Þann 2. júlí 2013 var sóknaraðila gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust, með bréfi, dagsettu 16. júlí 2013.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 16. ágúst 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 25. júní 2006 var skjalið „Yfirlýsing“ undirritað af sóknaraðila og A. Eftirfarandi kom fram í yfirlýsingunni: „Í tengslum við sjálfskuldarábyrgð að fjárhæð kr. 6.000.000,- staðfesta neðangreindir ábyrgðarmenn að F hefur farið yfir áhættu er tengist því að gangast í sjálfskuldarábyrgðir. B hefur verið í flugnámi síðustu misseri og hefur því ekki haft neinar tekjur á því tímabili. Ekki er því hægt að framkvæma greiðslumat sem sýnir greiðslugetu hans. B er sonur okkar. Við staðfestum því að heimilt sé að sleppa því að gera greiðslumat og göngumst í sjálfskuldarábyrgð að fjárhæð allt að kr. sex milljónir vegna yfirdráttarláns B, sem tilkomið er vegna flugnáms hans og verður greitt út á næstu mánuðum.“ Stimplað hefur verið „ógilt“ á skjalið.

Þann 27. júní 2006 var sjálfskuldarábyrgð vegna yfirdráttarheimildar einstaklings nr. X gefin út. Reikningseigandi reiknings nr. Y, var B. Sóknaraðili og A

tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum. Hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðar var kr. 6.000.000. Á sjálfskuldarábyrgðina hefur verið stimplað ógilt.

Þann 19. mars 2007 var lánsúmsókn B um lán að fjárhæð kr. 10.000.000 samþykkt. Tiltekið var í lánsúmsókninni að B væri að ljúka flugnámi og væri í atvinnuviðtölum m.a. hjá C. Þar sem fyrir lá að talan lækkaði ekki á næstu mánuðum/ári þá var óskað eftir því að færa skuldina yfir í erlent lán, tekjurnar yrðu að öllum líkindum erlendis.

Þann 20. mars 2007 veitti B sóknaraðila fullt og ótakmarkað umboð til þess að undirrita lánasamning milli F og B að fjárhæð kr. 10.000.000. Jafnframt gildi umboðið til þess að undirrita sem útgefandi tryggingarbréf fyrir hönd B með veði í D. Umboðið gildi þar til undirritaður hefði tilkynnt F um afturköllun þess. Yrði framangreindur lánasamningur framlengdur og/eða honum skuldbreytt gildi umboðið um þá framlengingu og/eða skuldbreytingu nema annað yrði sérstaklega tilkynnt bankanum.

Þann 23. mars 2007 var tryggingarbréf nr. Z gefið út. B gerði kunnugt að til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu á öllum skuldum og fjárskuldbindingum hans við F, nú eða síðar, allt að fjárhæð kr. 12.000.000 væri varnaraðila veðsett fasteignin að D. Með undirritun sinni á tryggingarbréfið staðfesti veðsali að hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings F um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, en F var aðili að samkomulagi fjármálafyrirtækja, stjórnvalda og Neytendasamtakanna um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Sóknaraðili skrifaði undir eftir umboði útgefanda. Þá skrifaði A undir sem samþykk veðsetningunni sem þinglýstur eigandi og sóknaraðili samþykkti veðsetninguna sem maki þinglýsts eiganda. Fasteignin að D var í eigu maka sóknaraðila. Samkvæmt upplýsingum frá varnaraðila var tryggingarbréfið gefið út til tryggingar lánsamningi nr. Þ, sem kom í staðinn fyrir sjálfskuldarábyrgð nr. X.

Þann 23. mars 2007 var gerður lánsamningur milli F sem banka og B sem lántaka, um fjölmyntalán að jafnvirði kr. 10.000.000 í CHF 50% og JPY 50%. Til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu allra lánshluta hafði lántaki sett bankanum að veði fasteignina D með útgáfu tryggingarbréfs nr. Z, að fjárhæð kr. 12.000.000.

Þann 15. febrúar 2008 var sjálfskuldarábyrgð vegna yfirdráttarheimildar einstaklings á myntveltureikningi nr. Æ, gefin út. Reikningseigandi reiknings nr. Ö var B og sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á yfirdráttarheimildinni. Hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar var JPY 2.000.000. Setti sóknaraðili upphafsstafi sína við eftirfarandi valmöguleika: „*Staðfesting ábyrgðaraðila á því að hann óskar ekki eftir mati á greiðslugetu reikningseiganda, enda er heildarábyrgðarfjárhæð ábyrgðaraðila vegna reikningseiganda gagnvart F lægri en IKR 1.000.000 eða ábyrgðaraðili maki eða í sambúð með reikningseiganda.*“ Með sjálfskuldarábyrgðinni skuldbatt sóknaraðili sig til að tryggja varnaraðila efnidir á skuldbindingum reikningseiganda. Sóknaraðili ábyrgðist alla skuldina sem sína eigin. Sóknaraðili staðfesti að hafa kynnt sér upplýsingabækling F um persónuábyrgðir og reglur um gerð greiðslumats hjá reikningseiganda. Sóknaraðili lýsti því yfir að eignir hans stæðu vel fyrir þeim skuldbindingum sem á hann kynnu að falla vegna ábyrgðarinnar. Tiltekið var að gildistími ábyrgðarinnar væri fjögur ár frá útgáfudegi yfirlýsingarinnar. Ábyrgðin náði þá til þeirrar skuldar sem fyrir hendi var við lok gildistímans, hvort sem skuldin var þá gjaldfallin eða ekki. Innheimta mátti þá skuld hjá sjálfskuldarábyrgðaraðila í fjögur ár frá lokadegi gildistíma ábyrgðarinnar. Fram kom að ábyrgðin stæði óhöggud þótt reikningseiganda yrði úthlutað nýju reikningsnúmeri ef reikningurinn kæmi að öllu leyti í stað fyrri reiknings, hvort sem reikningurinn væri í sama útibúi eða öðru útibúi bankans.

Þann 15. febrúar 2008 var gefin út sambærileg sjálfskuldarábyrgð vegna yfirdráttarheimildar einstaklings á myntveltureikningi, nr. R. Reikningseigandi reiknings nr. S var B og hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar var CHF 50.000.

Þann 15. febrúar 2008 var skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ undirritað, en tiltekið var á því að því hefði verið lokið þann 26. febrúar 2008 og að það gildi til 26. maí 2008. Lántaki láns að fjárhæð kr. 3.973.000 var B. Handskrifað hefur verið við orðið lánslýsing: „*V/áb. á erl. myntveltu CHF og JPY*“. Samkvæmt greiðslumatinu voru útborguð meðallaun lántaka kr. 270.000, ráðstöfunartekjur samtals voru kr. 270.000. Áætlaður framfærslukostnaður var kr. 71.910, áætlaður rekstarkostnaður bifreiðar og fasteigna var kr. 0. Áætluð greiðslugeta án tillits til skulda var kr. 198.090 og áætluð greiðslubyrði lána (ekki uppgreidd) var kr. 43.102. Áætluð greiðslubyrði væntanlegs láns var kr. 0. Þá var áætluð greiðslugeta að teknu tilliti til skulda kr. 111.988. Í liðnum eignir og skuldir var fasteign kr. 0, innlán kr. 2.500 og verðbréf kr. 0. Eignir samtals voru kr. 2.500. Skuldir (ekki uppgreiddar) voru kr. 11.246.898. Væntanleg lán voru kr. 3.973.000. Skuldir samtals voru kr. 15.219.898. Strikað hefur verið yfir eignastaða. Handskrifað hefur verið á greiðslumatið að tekjur og skuldir séu í erlendri mynt. Tiltekið var að greiðandi og ábyrgðarmenn hefðu fengið afhent, kynnt sér og skilið þetta mat á greiðslugetu greiðanda og samþykkt það sem fullnægjandi fyrir sig. Þeir hefðu einnig kynnt sér efni upplýsingabæklings F um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.

Þann 26. mars 2009 gaf B sóknaraðila fullt og ótakmarkað umboð til að undirrita og taka ákvarðanir um öll hans fjármál hjá F hf. Þar með talið var undirritun lánskjala, upplýsingaöflun og úttektir á öllum hans reikningum. Allt sem umboðshafi gerði samkvæmt umboðinu var jafngilt því að hann hefði gert það sjálfur.

Þann 1. janúar 2012 fékk sóknaraðili skjalið „Yfirlit ábyrgða“ sent. Yfirlitið sýndi ábyrgðir sóknaraðila á skuldum annarra við varnaraðila þann 1. janúar 2012. Sóknaraðili var m.a. í ábyrgðum vegna Æ, ábyrgðarfjárhæð JPY 2.000.000, gildistími til 15. febrúar 2012, vanskil voru kr. 2.868.182 og R, ábyrgðarfjárhæð CHF 50.000, gildistími til 15. febrúar 2012, vanskil voru kr. 2.868.182.

Þann 1. febrúar 2012 afskrifaði varnaraðili JPY 1.153.480,38 vegna reiknings nr. Ö og eyðilagði reikninginn í kjölfarið. Samdægurs afskrifaði varnaraðili CHF 25.011,97 vegna reiknings nr. S og eyðilagði reikninginn í kjölfarið. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 22. apríl 2013 var óskað eftir upplýsingum um það hvort skuld hefði verið á reikningum nr. Ö og S þegar reikningarnir voru eyðilagðir og hvernig hafi verið farið með hana í kjölfarið. Varnaraðili kvað enga skuld hafa verið eftir en síðari reikningsnúmer hafi komið í staðinn fyrir þau fyrri. Ekki var tilgreint hvaða reikningsnúmer það voru.

Fyrir liggja tvö skjöl sem bera yfirskriftina „Yfirlýsing með stofnun innlánsreiknings“. Stofndagur reikninga B nr. T og U var tilgreindur 1. febrúar 2012. Samkvæmt skjölunum voru umræddir reikningar stofnaðir að beiðni varnaraðila vegna endurútreiknings á myntveltu. Tiltekið var að reikningarnir væru læstir fyrir innborgunum. Þeir yrðu eyðilagðir eftir að samið hefði verið um skuld á þeim nema viðskiptavinur óskaði þess sérstaklega að halda þeim og myndi þá á sama tíma fylla út umsókn um þá og framvísa fullgildum persónuskilríkjum, hefði það ekki verið gert nú þegar.

Þann 1. febrúar 2012 voru B send tvö bréf en heimilisfang var tilgreint „Lúxemborg“. Í bréfunum kom fram að Alþingi hefði samþykkt í desember 2010 breytingar á lögum nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu sem kvæðu á um endurútreikning lána með ólögumætri gengistryggingu. Það væri mat varnaraðila að

myntveltureikningar nr. Ö og S kvæðu á um slíka gengistryggingu. Í samræmi við ákvæði laganna hefðu myntveltureikningarnir verið endurútreiknaðir miðað við lægstu óverðtryggðu vexti sem Seðlabanki Íslands birti sbr. 10. gr. sömu laga. Tiltekið var að staða reiknings nr. Ö fyrir endurútreikning hefði verið kr. -2.949.229 og staða eftir endurútreikning miðað við 31. janúar 2012 væri kr. 1.080.026. Þá var staða reiknings nr. S fyrir endurútreikning kr. -6.286.909 en eftir endurútreikning miðað við 31. janúar 2012 kr. -2.925.428. Af framansögðu væri ljóst að ekki hefði verið um erlenda myntveltureikninga að ræða og því hefði reikningunum verið breytt í íslenska tékkareikninga og hefðu þeir fengið númerin T og U. Óskað var eftir því að B hefði samband við varnaraðila til að ganga frá greiðslu eða semja um greiðslutilhögun innan 20 daga frá dagsetningu bréfsins. Eftir þann tíma yrðu kröfurnar sendar í innheimtu.

Sumarið 2012 sendi sóknaraðili varnaraðila fyrirspurn varðandi gildi ábyrgða á tryggingarbréfi nr. Z, sjálfskuldarábyrgða nr. Æ og R. Varnaraðili kvað allar ábyrgðirnar gildar.

Þann 5. janúar 2013 barst sóknaraðila yfirlit ábyrgða hjá varnaraðila. Yfirlitið sýndi ábyrgðir hans á skuldum annarra við varnaraðila. Ein sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila var tilgreind, þ.e. V, greiðandi E ehf. Fyrirvari var gerður um villur í tölvuútskriftinni. Ef misræmi væri á milli skráningarupplýsinga á yfirlitinu og ábyrgðarskjali, gildi ábyrgðarskjalið.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 10. janúar 2013.

Þann 5. júlí 2013 sendi varnaraðili B bréf vegna endurútreiknings láns nr. Þ. Staða fyrir leiðréttingu miðað við 4. júlí 2013 var tilgreind kr. 17.841.816 og staða eftir lánveitingu kr. 12.496.007.

Þann 8. júlí 2013 barst B tölvupóstur frá starfsmanni varnaraðila. Þar kom fram að til útibús varnaraðila hefði borist endurútreikningur á erlendu láni nr.Þ.

Þann 8. júlí 2013 barst sóknaraðila innheimtubríf vegna skuldabréfs nr. T. Samtals var krafan kr. 1.199.349.

Þann 8. júlí 2013 barst sóknaraðila innheimtubríf vegna skuldabréfs nr. U. Samtals nam krafan kr. 3.153.173.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili viðurkenni að allar tryggingar sem snúa að lánnum B séu ekki gildar.

Sóknaraðili vísar til þess að sjálfskuldarábyrgðir nr. R og Z [sic] vegna reikninga nr. Ö og S hafi runnið úr gildi þann 15. febrúar 2012. B hafi ekki stofnað né gengist í ábyrgð fyrir neina nýja reikninga. Það kveðst sóknaraðili heldur ekki hafa gert. Þá hafi staða framangreindra reikninga verið færð niður í kr. 0 með afskrift og viðkomandi reikningar eyðilagðir. Í ljósi alls þessa krefst sóknaraðili þess að varnaraðili viðurkenni þá staðreynd að hvorki sóknaraðili né B séu í neinni ábyrgð né skuldbindingu vegna ofanritaðra ábyrgða né reikninga þar sem þeir hafi verið afskrifaðir og eyðilagðir.

Sóknaraðili kveður það rangt að hann haldi því fram að ábyrgðir vegna reikninga nr. Ö og S séu úr gildi fallnar vegna þess að þær hafi útrunnið 15. febrúar 2012. Sóknaraðili kveðst halda því fram að viðkomandi ábyrgðir séu úr gildi fallnar þar sem umræddir reikningar hafi verið afskrifaðir og staða þeirra sé kr. 0. Þá megi benda á að í sjálfskuldarábyrgðunum komi eftirfarandi fram: „Ábyrgðin nær til

þeirrar skuldar sem fyrir hendi er við lok gildistímans, hvort sem skuldin er gjaldfallin eða ekki.“

Sóknaraðili vísar til þess að varnaraðili bendi á að greiðslumat vegna umræddra reikninga hafi verið undirritað á sama degi og lánin. Sóknaraðili telur það hljóma undarlega þar sem samkvæmt sama skjali hafi gerð greiðslumatsins lokið þann 26. febrúar 2008, eða ellefu dögum eftir að láni hafi verið undirritað. Sóknaraðila hafi þá væntanlega verið kynnt umrætt greiðslumat ellefu dögum áður en það hafi orðið til í tölvukerfi bankans.

Sóknaraðili bendir á að bréf varðandi endurútreikning á reikningum nr. Ö og S hafi varnaraðili sent á B Lúxemborg. Fróðlegt væri að sjá hvert í Lúxemborg bankinn hafi sent skjalið. Kveður sóknaraðili B ekki hafa fengið umrædd bréf. Þá hafi B ekki fengið neinar innheimtur né kröfur vegna lánsins, hann hafi aldrei fengið nein bréf frá bankanum eða innheimtuaðilum frá upphafi, sem sé frekar merkilegt.

Bendir sóknaraðili á að áður en reikningar nr. Ö og S hafi verið felldir niður hafi hann getað séð þá á heimabanka sínum og skuldastöðu þeirra. Eftir að reikningarnir hafi verið felldir niður þá sé skuldastaða hans á heimabanka vegna þessara reikninga kr. 0. Ekki sé að sjá aðra reikninga í hans eigu. Þá séu engar undirskriftir á skjölum vegna stofnunar nýrra reikninga og í bréfi til B sem bendi til þess að honum hafi aldrei verið send umrædd gögn.

Vísar sóknaraðili til þess að sé yfirlit yfir ábyrgðir hans hjá bankanum, dags. 5. janúar 2013, skoðað þá sé hann ekki í ábyrgð fyrir nýstofnuðu reikningana. Ábyrgðir hans hafi gilt um reikninga nr. Ö og S og stöðu þeirra á þeim degi sem ábyrgðirnar hafi runnið út. Samkvæmt öllum yfirlitum hafi staða þeirra verið kr. 0 og þeir afskrifaðir þann 1. febrúar 2012.

Þá bendir sóknaraðili á að hann hafi nýlega fengið innheimtubríf vegna reikninga nr. T og U. Í innheimtukröfunni sé engir endurútreikningar.

Sóknaraðili bendir á varðandi tryggingarbréf nr. Z að í bréfi frá bankanum hafi komið fram að B hafi óskað eftir að viðkomandi yfirdráttarreikningi yrði breytt í erlent lán. Sóknaraðili kveður það alrangt. Um tvö lán hafi verið að ræða, yfirdrátt og erlent lán. Það að hið erlenda lán hafi verið gefið út hafi alfarið verið að ósk bankans, ekki B. Á lánsúmsókn sé ekki ósk um erlent lán heldur einhver tillaga um 10.000 kr. Hafi það því á engan hátt verið umbeðið af B né neinum á hans vegum, skjalið sé undirritað af varnaraðila.

Sóknaraðili bendir á að vegna útgáfu tryggingarbréfs nr. Z hafi ekki verið gert greiðslumat, eins og beri að gera. Þá sé í bréfi frá bankanum ýjað að því að draga megí þá ályktun að þar sem M og A hafi undirritað sjálfskuldarábyrgð vegna sex milljóna tíu mánuðum fyrr, þá muni hún gilda fyrir viðkomandi lán. Það sé algerlega fjarstæðukennt og í hæsta máta óviðeigandi, enda sjálfskuldarábyrgðin ekki fyrir þessu erlenda láni.

Sóknaraðili mótmælir því að hafa óskað eftir því að gangast í sjálfskuldarábyrgð vegna yfirdráttarskuldar B. Það sé alrangt en varnaraðili hafi óskað eftir því að sjálfskuldarábyrgð yrði lögð fram vegna yfirdráttar B. Á þeim tíma hafi sóknaraðila þótt það eðlilegt þar sem B hafi verið í námi. Sú sjálfskuldarábyrgð hafi eingöngu verið veitt vegna umrædds yfirdráttar að fjárhæð kr. 6.000.000 og umrædd yfirlýsing hafi eingöngu verið veitt vegna umrædds yfirdráttar og ekki sé heimild til neins annars.

Sóknaraðili bendir á að skjöl vegna sjálfskuldarábyrgðar X hafi verið stimpluð og undirrituð af lánasýslu F sem ógild. Í ljósi þessa sé ábyrgðin ógild. Það sé því krafa sóknaraðila að varnaraðili viðurkenni þá staðreynd að sjálfskuldarábyrgð X og

yfirlýsing X séu ógildar eins og gögn lánasýslu varnaraðila segi til um. Auk þess hafi bankinn viðurkennt þá staðreynd sem fram komi í bréfi bankans að ekkert greiðslumat hafi verið framkvæmt vegna lánasamnings upp á tíu milljónir. Tryggingarbréf nr. Z sé þar með ógilt og krafa sé gerð um að tryggingarbréfinu verði aflétt af eign eiginkonu sóknaraðila, að G.

Sóknaraðili kveður það rangt að hann hafi fullt umboð til að fara með fjármál sonar síns. Í umboðinu felist að undirrita gögn varðandi lánasamning að fjárhæð kr. 10.000.000 og tryggingarbréf, með veði í D. Bendir sóknaraðili á að allsherjarumboð hafi verið veitt þann 26. mars 2009 eða um tveimur árum eftir að lánið hafi verið veitt og þar af leiðandi komi það þeim málum sem sóknaraðili hafi kvartað yfir ekkert við. Það sé undirritað af B sjálfum að kröfu varnaraðila þar sem F hafi orðið gjaldþrota nokkrum mánuðum áður. Sóknaraðili telur vert að geta þess að frá því varnaraðili hafi tekið við þá hafi sóknaraðili neitað að skrifa undir nein skjöl eða pappíra vegna B nema til kæmi bættur hagur lántakandans.

Sóknaraðili kveður það alrangt að hann hafi komið að öllum fjármálum B. B hafi flutt að heiman 18 ára gamall og hafi frá þeim degi séð alfarið um öll sín fjármál.

Vísar sóknaraðili máli sínu til stuðnings til dóma Hæstaréttar í málum nr. 169/2012 og 4/2013.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Vísar varnaraðili til þess að þegar sóknaraðili hafi undirritað sjálfskuldarábyrgðina hafi falist í því loforð sem skuldbindi sóknaraðila og eiginkonu hans. Sönnunarbyrði um að skuldbinding þeirra sé fallin úr gildi eða ógild hvíli á sóknaraðila og hafi hann ekki sýnt fram á það. Samkomulag og notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi ekki gildi laga og frávik frá orðalagi þess leiði ekki til ógildingar skuldbindinga heldur verði að meta allar aðstæður við lánveitingu, samning aðila og önnur atriði í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Til stuðnings þess bendir varnaraðili á dóm Hæstaréttar í máli nr. 116/2010.

Varnaraðili hafnar því að ógilda beri sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila og eiginkonu hans á grundvelli þess að ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat. Það hafi legið fyrir að sóknaraðili og eiginkona hans hafi vitað að sonur þeirra myndi ekki standast greiðslumat og fyrir liggi yfirlýsing þeirra þess efnis. Þar komi fram að þau hafi gert sér grein fyrir fjárhagsstöðu sonar síns og að hann hafi ekki haft tekjur til að byggja greiðslumat á sökum þess að hann hafi verið í námi. Sé það í samræmi við 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Bendir varnaraðili á að hefði bankinn samt sem áður framkvæmt greiðslumat og niðurstaðan verið neikvæð, sbr. yfirlýsingu sóknaraðila og eiginkonu hans, verði að telja ótrúverðugt að þau hefðu fallið frá ákvörðun sinni um að gangast í ábyrgð enda væri niðurstaðan í samræmi við yfirlýsinguna. Varnaraðili telur að það hafi ekki verið ákvörðunarástæða hjá sóknaraðila og eiginkonu hans að gangast í ábyrgðina að fá að sjá niðurstöðu greiðslumats vegna lántökunnar, enda beri yfirlýsingin með sér að þau hafi vitað að hann hefði ekki staðist slíkt mat og hafi engu að síður viljað ábyrgjast skuldina. Ástæða þess að greiðslumeta skuli lántakendur sé svo að væntanlegir ábyrgðarmenn geti tekið upplýsta ákvörðun áður en þeir gangist í ábyrgð. Í þessu tilviki hafi sóknaraðili verið upplýstur og sé því ekki ósanngjarnt af hálfu varnaraðila að bera fyrir sig sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila og eiginkonu hans, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936.

Bendir varnaraðili á niðurstöðu Hæstaréttar í máli nr. 153/2005 [sic]. Dómurinn færir enn frekari stuðning við afstöðu varnaraðila um að leggja verði aðaláherslu á að ábyrgðarmaður sé upplýstur um fjárhagsstöðu greiðanda lánsins þegar hann gengist í ábyrgðina en ekki að ákvæðum samkomulagsins sé fylgt til hins ítrasta eftir orðanna hljóðan. Varnaraðili bendir einnig á úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 131/2012. Varnaraðili telur að sömu sjónarmið eigi við í máli þessu og í framangreindum úrskurði. Telur varnaraðili að við mat á 36. gr. laga nr. 7/1936 og sanngirnissjónarmiðum verði að taka til greina að skuldarinn sem þau hafi gengist í sjálfskuldarábyrgð fyrir sé sonur þeirra og af yfirlýsingu þeirra að dæma vilji þau styrkja hann til náms og hafi því getað vitað að hann myndi ekki eiga auðvelt með að standa við greiðslur á næstunni þar sem námi hans hafi ekki verið lokið.

Varnaraðili hafnar því að bankanum hafi verið skylt að framkvæma greiðslumat þegar sóknaraðili og eiginkona hans hafi undirritað tryggingarbréf vegna lánsammans nr. Þ þann 23. mars 2007. Sonur sóknaraðila hafi veitt sóknaraðila fullt umboð til þess að fara með fjármál sín gagnvart varnaraðila og hafi óskað eftir því að skuldin yrði færð úr íslenskum krónum yfir í erlenda gjaldmiðla. Sóknaraðili undirriti eftir umboði sonar síns öll skjöl þessu tengdu, bæði lánssamninginn sjálfan, beiðni um útborgun, þar sem fram komi að andvirðið renni til greiðslu yfirdráttarskuldarinnar, þ.e. reikning nr. Y. Varnaraðili vísar til dóms Hæstaréttar í máli nr. 16/2007. Ekki hafi verið um að ræða nýja skuldbindingu þegar skuldinni hafi verið breytt og þar með ábyrgð sóknaraðila og eiginkonu hans. Því hafi bankanum ekki verið skylt að framkvæma mat á greiðslugetu sonar sóknaraðila.

Varnaraðili vísar sérstaklega til þess að á þessum tíma hafi verið ljóst að sonur sóknaraðila hafi verið að ljúka flugnámi og væri í atvinnuviðtölum erlendis. Sóknaraðili hafi því verið að fullu upplýstur um að sonur hans hafi ekki verið með tekjur til að meta eins og fram komi í yfirlýsingu sóknaraðila og eiginkonu hans þegar þau hafi upphaflega gengist í sjálfskuldarábyrgð fyrir hann árinu áður. Sóknaraðili undirriti öll skjöl eftir umboði sonar síns og sé að fullu upplýstur.

Varnaraðili telur ótrúverðugt að á þessum tíma hafi það verið ákvörðunarástæða fyrir sóknaraðila að fram færi mat á greiðslugetu sonar hans, sérstaklega í ljósi þess að hann hafi farið með fjármál sonar síns á þessum tíma gagnvart bankanum.

Varnaraðili mótmælir tilvísun sóknaraðila til dóms Hæstaréttar í máli nr. 169/2012, enda hafi atvik máls þess verið ólík máli þessu. Þar hafi verið um að ræða einstakling sem gengist hafi í ábyrgð án þess að hafa nokkra vitneskju um fjárhag skuldarans. Hafi hann undirritað ábyrgð án upplýsinga um áhættu sína og ekki hafi verið óskað sérstaks samþykkis um að veita veð í fasteign hans. Í þessu máli hafi sóknaraðili verið með aðgang að öllum fjárhagsupplýsingum sonar síns hjá varnaraðila og hafi haft umsýslu þeirra í sínum höndum. Jafnframt hafi þess verið gætt að afla sérstaks samþykkis sóknaraðila og eiginkonu hans til að veita veðið. Sé því dómurinn ekki fordæmi fyrir niðurstöðu í þessu máli.

Bendir varnaraðili á að sóknaraðili vísi til þess að lánasýsla varnaraðila hafi áritað upprunalegu sjálfskuldarábyrgðina nr. X ógilda, sem rökstuðning fyrir kröfu sinni. Ljóst sé af framansögðu að þegar sóknaraðili og eiginkona hans hafi undirritað tryggingarbréf nr. Z vegna lánsammans nr. Þ hafi það komið í stað upprunalega skuldabréfsins og hafi því orðið skuldbreyting. Hafi slík síðari áritun á eldri skuldaskjölin enga þýðingu varðandi skuldbindingu sóknaraðila eða eiginkonu hans.

Varnaraðili hafnar einnig sérstaklega kröfu sóknaraðila um að tryggingarbréfi nr. Z verði aflétt af eign eiginkonu hans. Í fyrsta lagi vegna þess að veðsetningin á grundvelli tryggingarbréfsins sé lögmæt með vísan til fyrri umfjöllunar en í öðru lagi vegna þess að hún sé ekki aðili að máli þessu. Hafi sóknaraðili ekki sýnt fram á að hann hafi lögmæta hagsmuni af kröfunni og geti sóknaraðili ekki með réttu haft uppi kröfur fyrir hönd hennar.

Varðandi sjálfskuldarábyrgðir nr. Æ og R þá hafnar varnaraðili fullyrðingum sóknaraðila um að þær séu ekki skuldbindandi fyrir sóknaraðila. Þær hafi verið gefnar út þann 15. febrúar 2008 til tryggingar skuld vegna yfirdráttar á myntveltureikningum nr. Ö og S. Sama dag hafi sóknaraðili undirritað niðurstöðu greiðslumats vegna þeirra. Í 5. gr. sjálfskuldarábyrgðanna komi fram að: „Ábyrgðin stendur óhöggud þótt reikningseiganda verði úthlutað nýju reikningsnúmeri ef reikningurinn kemur að öllu leyti í stað fyrri reiknings, hvort sem reikningurinn er í sama útibúi eða í öðru útibúi bankans.“ Sjálfskuldarábyrgðir sóknaraðila hafi því ekki fallið niður þó svo að númer reiknings eða reikninga hafi breyst og hafnar kærði því að sóknaraðili sé ekki skuldbundinn vegna þeirra, jafnvel þó að upphaflegir reikningar séu ekki lengur í notkun. Jafnframt komi fram í 3. gr. sjálfskuldarábyrgðarinnar að: „Gildistími ábyrgðarinnar er fjögur ár frá útgáfudegi yfirlýsingar þessarar. Ábyrgðin nær til þeirrar skuldar sem fyrir hendi er við lok gildistímans, hvort sem skuldin er þá gjaldfallin eða ekki. Innheimta má þá skuld hjá sjálfskuldarábyrgðaraðila í fjögur ár frá lokadegi gildistíma ábyrgðarinnar.“ Skuldbindingar sóknaraðila hafi því ekki fallið niður þann 15. febrúar 2012 eins og hann haldi fram heldur nái þær til þeirrar skuldar sem fyrir hendi hafi verið við lok gildistímans í fjögur ár frá þeim tíma. Þessi skilningur sóknaraðila endurspeglar í rökstuðningi héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4206/2011.

Að lokum telur varnaraðili rétt að benda á að sóknaraðili hafi haft bein og sannanleg afskipti af fjármálum sonar síns, B, frá því að B hafi verið 19 ára gamall árið 2006. Þá hafi hann gengist í ábyrgð fyrir hann til þess að aðstoða hann við að fjármagna flugnám sitt. Ári síðar hafi hann farið með fjármál hans gagnvart bankanum eftir umboði B og hafi sóknaraðili haft aðgang að öllum upplýsingum um fjármál hans og stýrt þeim gagnvart varnaraðila. Sá ráðahagur sé staðfestur og ítrekaður þann 26. mars 2009 þegar hann hljóti allsherjarumboð til þess að taka ákvarðanir um öll fjármál B gagnvart varnaraðila. Sýni þetta fyrirkomulag aðstoðu og yfirsýn sóknaraðila gagnvart fjármálum B, til hliðsjónar, við heildarmat á máli þessu, sérstaklega þegar litið sé til mats á skilyrðum 36. gr. laga nr. 7/1936 um sanningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Varnaraðili telur að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að það sé ósanngjarnt af hálfu varnaraðila að bera fyrir sig framangreindar skuldbindingar, hvað þá að önnur skilyrði 36. gr. laga nr. 7/1936 séu uppfyllt. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að ábyrgðum sóknaraðila á yfirdráttarheimild nr. X, tryggingarbréfi nr. Z, yfirdráttarheimildum á myntveltureikningum nr. Æ og R.

Í upphafi verður vikið að ábyrgðum á yfirdráttarheimild nr. X og tryggingarbréfi nr. Z.

Fasteign eiginkonu sóknaraðila að D, síðar G, var sett að veði til tryggingar tryggingarbréfi nr. Z. Ekki verður séð að sóknaraðili geti ráðstafað þeim hagsmunum sem varða veðsetningu fasteignar eiginkonu sinnar, A og hann hefur ekki lagt fram

umboð hennar til málarekstursins, en krafa af þessu tagi verður að stafa frá veðsalanum sjálfum til að komast að. Í ljósi þessa verður ekki hjá því komist að vísa þeim hluta kröfu sóknaraðila frá úrskurðarnefndinni, sbr. t.d. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 146/2012.

Tryggingarbréf nr. Z kom samkvæmt upplýsingum frá varnaraðila og lánsúmsókn, dags. 19. mars 2007, í stað sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á yfirdráttarheimild nr. X og var sjálfskuldarábyrgðin því ógilt, með stimpli lánasýslu varnaraðila. Þegar af þeirri ástæðu er sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila nr. X fallin niður.

Verður því næst fjallað um ábyrgðir sóknaraðila nr. Æ og R.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarfélaga sinna. F var eitt þessara aðildarfélaga og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. F bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Fyrir liggur að sóknaraðila var kynnt jákvætt greiðslumat á B. Í ljósi þess hefur varnaraðili uppfyllt skyldur sínar samkvæmt 3. gr. samkomulagsins að því leyti. Undirskrift sóknaraðila er dagsett 15. febrúar 2008, en prentað hefur verið á skjalið „Lokið 26.2.2008“. Það var á ábyrgð sóknaraðila sjálfs að dagsetja undirskrift sína, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 144/2012. Í ljósi skýrrar dagsetningar undirritunar sóknaraðila og þess að sóknaraðili hefur ekki í ljósi jákvæðrar niðurstöðu greiðslumatsins sýnt fram á að orsakatengsl séu milli dagsetningarinnar 26. febrúar 2008 og ábyrgðarinnar sem hann gekkst í, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 133/2012, verður ekki hjá því komist að hafna kröfu um ógildingu á grundvelli þess að dagsetningin 26. febrúar 2008 sé prentuð á skjalið.

Ábyrgðir sóknaraðila nr. Æ og R stóðu til tryggingar reikningum B nr. Ö og S. Umræddir reikningar voru eyðilagðir 1. febrúar 2012 og skuld á þeim afskrifuð. Stofnaðir voru nýir reikningar, nr. T og U. Af gögnum málsins virðist það sem leiðrétt var við endurútreikning, sbr. bréf. varnaraðila, dags. 1. apríl 2012, hafa verið flutt á nýju reikningana, en ekki það sem afskrifað var af gömlu reikningunum. Varð því staða gömlu reikninganna lægri sem því nemur.

Samkvæmt 5. gr. ábyrgðanna standa ábyrgðirnar óhaggaðar þótt reikningseiganda verði úthlutað nýju reikningsnúmeri ef reikningurinn kemur að öllu leyti í stað fyrri reiknings, hvort sem reikningurinn er í sama útibúi eða öðru útibúi bankans. Í ljósi framlagðra gagna málsins liggur fyrir að varnaraðili hefur búið til nýja reikninga í íslenskum krónum sem komu í stað “erlendu” reikninganna og tóku við stöðunni á þeim, jafnvel þótt gögnin beri með sér að mistök kunni að hafa verið gerð þar, sem þó eru viðskiptamanninum í hag.

Í ljósi framangreinds verður að líta svo á að nýju reikningar B, nr. T og U, hafi komið að öllu leyti í stað fyrri reikninga nr. Ö og S, þrátt fyrir að varnaraðili hafi lækkað skuld B meira en sem nam endurútreikningunum.

Samkvæmt 3. gr. ábyrgðanna er gildistími þeirra í fjögur ár frá útgáfudegi þeirra. Náðu ábyrgðirnar þá til þeirrar skuldar sem fyrir hendi var við lok gildistímans, hvort sem skuldin var þá gjaldfallin eða ekki. Innheimta mátti þá skuld hjá sjálfskuldarábyrgðaraðila í fjögur ár frá lokadegi gildistíma ábyrgðanna.

Af framangreindu verður ráðið að gildistími ábyrgðanna var til 15. febrúar 2012. Náði ábyrgðin þá til þeirrar skuldar sem fyrir hendi var við lok gildistímans en hana má varnaraðili innheimta til 15. febrúar 2016. Varnaraðila er því heimilt að innheimta hjá sóknaraðila þá skuld sem var fyrir hendi á reikningum nr. T og U til 15. febrúar 2016. Verður því að hafna kröfum sóknaraðila er varða ógildingu ábyrgða hans á reikningum nr. T og U.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, er lýtur að gildi veðsetningar fasteignar A, að E, með tryggingarbréfi nr. Z er vísað frá.

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila nr. X er fallin niður.

Kröfu sóknaraðila er varðar ógildingu sjálfskuldarábyrgða nr. Æ og R er hafnað.

Reykjavík, 16. ágúst 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Oddur Ólason